

*Величко Л.А.,
здобувач кафедри державного управління та місцевого самоврядування АМУ,
м. Київ, Україна*

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Формування сталого суспільства та єдиного соціального простору передбачає спільність системи управління соціально-захисною сферою для всіх регіонів країни. Надання самостійності кожному рівню територіального державного управління і місцевого самоврядування повинно проводитись з урахуванням їх відповідальності і перед населенням, що проживає на даній території, і перед іншим рівнем управління. При цьому постає проблема визначення межі, за якою децентралізація захисної політики стає неефективною, і пов'язується вона з іншим питанням: для мінімізації неблагополуччя і забезпечення суспільної рівноваги в цілому по країні необхідна система заходів, що дозволить знизити соціальну напруженість в регіонах. З цією метою повинні бути визначені пограничні значення якості життя в регіонах, порушення яких понад допустимий рівень веде до ентропії всієї соціальної сфери. Отже, на центральні органи управління покладається завдання розробки загальних показників, які характеризують стан людського розвитку, життєвий рівень населення, його розширення (межу бідності), оцінку державного впливу на вирішення соціальних проблем, що створювало б універсальну систему експертизи соціальної і економічної стратифікації суспільства.

Основним критерієм оцінки ефективності її функціонування повинен бути рівень забезпеченості пенсіонерів в залежності від економічної направленості регіону. На цей час фактично не існує чітких науково обґрунтованих критеріїв щодо об'єктивної оцінки показників, на основі яких можна визначити реальний якісний стан рівня життя різних соціальних верств населення і за цими ознаками провести їх відповідне структурне ранжування. Це особливо небезпечно для України. Законодавством визначено, що базовим державним соціальним стандартом в Україні є прожитковий мінімум. На його основі визначаються інші державні соціальні гарантії та стандарти, зокрема, щодо доходів населення, житлово-комунального, побутового, соціально-культурного обслуговування, охорони здоров'я та освіти. Вартісна величина прожиткового мінімуму встановлюється щорічно окремим законом України на основі необхідного набору продовольчих і непродовольчих товарів, а також різного роду послуг.

Отже, згідно з Конституцією України, держава має забезпечувати громадянам, які потребують соціального захисту рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом. Згідно з чинним законодавством, до рівня прожиткового мінімуму мають бути наближені мінімальна зарплата й пенсія. Так згідно ст. 3 Закону України «Про оплату праці» мінімальна заробітна плата — це законодавче встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці (обсяг робіт). Мінімальна зарплата є державною соціальною гарантією, обов'язковою на всій території України для підприємств усіх форм власності й господарювання. Розмір мінімальної зарплати визначається з урахуванням: вартісної величини мінімального споживчого бюджету з поступовим зближенням рівнів цих показників у міру стабілізації та розвитку економіки країни; загального рівня середньої зарплати; продуктивності праці; рівня зайнятості та інших економічних умов [2].

Згідно ст.9 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення мінімальної заробітної плати на рівні прожиткового мінімуму для працездатних осіб» розмір мінімальної заробітної плати визначається з урахуванням потреб працівників та їх сімей, вартісної величини достатнього для забезпечення нормального функціонування організму працездатної людини, збереження її здоров'я, набору продуктів харчування, мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості, а також загального рівня середньої заробітної плати, продуктивності праці та рівня зайнятості. При цьому мінімальна заробітна плата встановлюється у розмірі не нижчому від розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб [1].

Проте нині Україна суттєво відстає від світових стандартів в сфері оплати праці. Так, згідно з міжнародними стандартами, для країн Центральної і Східної Європи та СНД введено міжнародний критерій бідності. У відповідності з критеріями Світового банку бідними вважаються особи, у яких вартість добового споживання складає 4,3 долара США (в обрахунок за паритетом купівельної спроможності). Для порівняння, для країн з розвинутою ринковою економікою критерій бідності - вартість добового споживання в розмірі 14,46 доларів США. До категорії бідних в Україні належать за цим критерієм 26,7% населення, 14,7% проживають в злиденності. Майже половина населення країни – 46,8% - вважають себе бідними.

Попри суттєве зростання середньої номінальної заробітної плати, відставання України від європейських країн та країн з розвинутою ринковою економікою за рівнем заробітної плати продовжує зберігатися. Існує суттєвий розрив навіть з країнами Євросоюзу, які віднесені Євростатом до третьої умовної категорії за рівнем мінімальної гарантованої заробітної плати, де вона не досягає 300 євро. «Рівень життя» є комплексною соціально-економічною категорією. Його описують за допомогою багатьох економічних показників, серед яких виділяють прожитковий мінімум, номінальні та реальні доходи і їх диференціацію, тривалість та якість життя. До основних показників, які характеризують рівень життя відносять: рівень заробітної плати та доходу в розрахунок на душу населення, споживання продовольчих та промислових груп товарів, пільги та різноманітні виплати тощо. В той же час «якість життя» характеризує ступінь задоволення потреб, які не піддаються прямому кількісному виміру. Це, насамперед, показники змістовності праці та дозвілля, задоволеність ними, рівень комфорту в праці і побуту, якість харчування та умов прийому їжі, якість одягу, якість житла та функціонування соціальних інститутів, сфери обслуговування, рівень задоволення потреб у спілкуванні, знаннях, творчості тощо [3]. В залежності від рівня соціально-економічного розвитку в кожній країні складаються свої певні життєві стандарти. Вони формуються під впливом рівня життя громадян із середнім рівнем доходів. Проте, набагато актуальнішим є встановлення мінімальних життєвих стандартів та їхньої динаміки.

Отже, Україні поки не вдається пригальмувати небезпечні процеси соціально-економічної диференціації, які призводять як до невиправданої і, значною мірою, прихованої, «тіньової» диференціації доходів населення, так і до суттєвого зниження ефективності дії системи пенсійного забезпечення, в першу чергу, малозабезпечених верств населення.

Література: 1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення мінімальної заробітної плати на рівні прожиткового мінімуму для працездатних осіб» від 14.12.2006р. № 466-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 9. – ст. 76. 2. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. №108/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 17. – ст. 121. 3. Шклярська І.Ю. Формування оптимальної структури органів управління системою пенсійного страхування сільського населення регіону [Електронний ресурс] / І.Ю. Шклярська // Науково-інформаційний вісник з державного управління. 2007. – №2. – Режим доступу до журналу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Вилгін Є.А.,
здобувач кафедри державного управління та місцевого самоврядування АМУ,
м. Київ, Україна

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Інноваційний процес – це процес отримання і накопичення наукових знань, доведення їх до вигляду, придатного для практичного використання, що складається з наступних стадій: – фундаментальні дослідження; – прикладні дослідження; – первинне (піонерське) освоєння інновацій для його серійного випуску.

Інноваційна діяльність – діяльність, що має на основній меті реалізацію в суспільній практиці інновацій, одержаних в результаті фундаментальних і прикладних науково-дослідних робіт і науково-технічної діяльності, шляхом їх практичного освоєння. Діяльність юридичних і фізичних осіб вважається інноваційною за умови використання в цій діяльності об'єкту інтелектуальної власності, забезпеченого охоронними документами (патентами, авторськими свідоцтвами, свідоцтвами про офіційну реєстрацію, ліцензійними договорами, договорами про поступку і переуступку патенту).